Anul I. Nr. 6. Septemvrie 1935.

ÎNSEMNĂRI SOCIOLOGICE

Apar odată pe lună.

Director: Traian Brăileanu.
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuți

CUPRINSUL

ARTICOLE

I. Traian Brăileanu . . . . Elita „ascetică", p. 1.

II. Liviu Rusu . . . . . Cîntecul Sceleților, pag. 17.

(Sfîrșitul cuprinsului, vezi pag. următoare)

REDACȚIA: Cernăuți, str. General Berthelot 5.

ADMINISTRAȚIA: Cernăuți, str. Baltinester 15.

Abonamentul pentru 1 an . . . . . Lei 60
Exemplarul . . . . . Lei 5

Tip. Bucur Orendovici, Suceava

www.dacoromanica.ro

REVISTA CARȚILOR

Dorul: „Revoluția fascistă".

Leon Țopa: „Universitatea țărănească". Teoria și practica ei. Cernăuți, Editura Societății pentru cultură, 1935.

Preot Ilie I. Imbrescu, Apostrofa unui teolog, București 1935.

Victor Morariu. Din „testamentul" lui Teofil Lupu. Un nedreptățit: Contele Bellegarde, Cern. 1935.

Alex. M. Randa, Fascismul englez. Buc. 1935.

„ „ „ Statul fascist. Bucuresti 1935.

Richard Thurnwald, Die menschliche Gesellschaft in ihren ethno soziologischen Grundlagen, I-V, Berlin und Leipzig, Walter de Gruyter et Co.

REVISTA REVISTELOR

Iconar, I. 1. 1935.

Revista Mea, Cluj, I. 7 8, Iulie și August 1935.

Revista de Pegagogie, C-ți. V' Iulie Septemvrie, Caetul III.

Ideea Romînească, Buc. I, 2-4 Iunie-August 1935.

Pagini Literare, Turda, 6 7, 15 Septemvrie 1935.

Cuvîntul Studențesc, Buc. X, 8, 15 Iulie 1935.

Suflet Romînesc, Buc., 3, 15 Iulie 1935.

Junimea Literară' XXIV, 5-7, Mai-Iulie, 1935.

Revue Internationale de Sociologie, Paris, N-rele V-VI, Mai-Iunie V-VI (bis), Iulie VII-VIII, Iulie-August, 1935.

Archives de Sociologie, N-rele 2-4, Decemvrie 1934-Iunie 1935. București.

— Fiecare număr va avea cel puțin 32 pagini. —

— Manuscrisele nu se înapoiază. —

www.dacoromanica.ro

ANUL I Nr. 6. Septemvrie 1935

Insemnări Sociologice

Director: TRAIAN BRĂILEANU.
profesor de Sociologie la Universitatea din Cernăuți

Elita „ascetică"

I.

O sută optsprezece ani (264-146 î. d. Hr.) ţinură luptele între Romani şi Cartaginieni pentru stăpînirea Mării Mediterane. Încă aproape două secole de războaie şi Imperiul roman îşi atinse hotarele cele mai largi sub domnia împăratului Traian. După moartea lui Traian (117 d. Hr.) începe slăbirea împărăţiei. Sfîrşitul este fărămiţarea teritoriului în nenumărate domnii.

După căderea Romei, Bizanţul încearcă a restabili unitatea imperiului, dar după o scurtă fază de renaştere Apusul e smuls iarăşi de sub stăpînirea imperială şi intră în faza de zămislire a noilor „naţiuni europene". Bizanţul, sprijinit pe omogenitatea, biologică şi mai ales spirituală, a lumii eline, rezistă încă lungă vreme asalturilor nomazilor asiatici treziţi de fanatismul unei noui religii care le făgăduia stăpînirea lumii, biruinţa asupra tuturor necredincioşilor.

Această luptă uriaşă ce se desfăşură între Cruce şi Semilună împinse şi Apusul la unire subt conducerea spirituală a Papei şi cea politică militară a Împăratului, a noului domn ieşit din rîndurile principilor întemeietori ai domniilor feodale.

Prin Papalitate, Roma încearcă să-şi dobîndească şi să-şi menţie dominaţiunea, cel puţin spirituală, asupra Apusului. Dar atît unitatea imperiului politic, cît şi unitatea spirituală-religioasă, e neîntrerupt ameninţată de tendinţele de emancipare ale noilor *naţiuni*. Franţa, Spania, Anglia se constituiesc ca State, Regate naţionale, ca unităţi politice ieşite din închegarea substratului etnic omogen în comunităţi adaptate la noua constelaţie „istorică". Şi haosul politic în ţările germane începe să se limpezească prin aşezarea mai temeinică a diferitelor „dinastii", iar Reforma trezi conştiinţa de sine a unei Germanii opusă lumii latine, catolice. Protestantismul a fost scînteia, care a aprins conştiinţa naţională germană.

www.dacoromanica.ro

Italia ea însăş rămîne fărămiţată politiceşte şi Germanii Spaniolii, Francezii rîvnesc să o cucerească. A fost poate un noroc pentru Italia că n'avea, pe acele timpuri, o organizaţie politică centralizată. Micile State italiene, printr'o politică abilă, printr'o diplomaţie subtilă, exploatînd cu îndemînare rivalitatea puternicilor duşmani, reuşiră să scape de robie politică.

Dar în epoca Renaşterii, cînd Machiavel deplîngea starea de decadenţă politică a Italiei, *cultura italiană* cuceri Europa.

Abia în secolul al 17-lea începe emanciparea culturală a celorlalte naţiuni europene de supt egemonia spirituală a Italiei, iar sec. XVIII văzu înălţarea Franţei la locul de conducere a politicei şi civilizaţiei europene.

Descoperirea continentului american şi a drumului spre Indii puse însă politicei europene probleme cari schimbară cu desăvîrşire direcţia şi constelaţia forţelor în acţiune. Adevărat este că *principii* europeni continuă a se războiu întreolaltă şi a modifica hotarele Statelor, dar fixarea hotarelor începe a se sustrage tot mai mult voinţei principilor şi diplomaţilor: substratul etnic, „*naţiunea*", se impune ca forţă reală în tragerea hotarelor politice cu mult înainte de enunţarea teoretică a „principiului naţional".

Luptele pentru egemonia în Europa, pentru crearea unui „imperiu european" după tipul roman, nu dau niciun rezultat. Nici Spania, nici Franţa, nici Germania nu reuşesc să „cucerească Europa". Aceste lupte înăuntrul Europei îşi iau sfîrşitul cu detronarea lui Napoleon şi restabilirea vechilor hotare ale Franţei. Războaele cari urmează nu fac decît să limpezească tot mai mult situaţia, lichidînd *imperiile continentale* europene: Turcia, Austria, Germania şi Rusia. Naţiunile europene cucerite în cursul războaelor europene de Statele imperialiste şi cari nu mai puteau fi exploatate ca nişte „colonii", îşi dobîndiră libertatea politică.

Statele europene devin *State naţionale.*

În această situaţie războae de cucerire în Europa nu mai au nici un rost. Într'adevăr, odată ce fiecare naţiune a devenit liberă şi se poate cîrmui după bunul ei plac pe teritoriul ei şi cînd prin tratate de comerţ şi instituirea unui „drept internaţional" toate conflictele se pot înlătura pe cale pacinică, ce înţeles ar mai avea războaele? Un războiu în Europa nu aduce învingătorului niciun folos, nici material nici moral. La această concluzie trebuie să ajungă oricine cunoaşte sistemul de alianţe a

www.dacoromanica.ro

Statelor europene, technica războiului modern şi organizarea aparatului administrativ. Teoreticienii au ajuns la această concluzie şi au propus, în mod logic, o „federaţie paneuropeană", care să asigure în Europa „pacea eternă".

Aceşti teoreticieni fac însă o mică greşeală de calcul. Federaţia europeană ar fi posibilă, dacă istmul de Suez şi strîmtoarea dela Gibraltar ar fi hotarele lumii, cum au fost pe vremea Romanilor. Dacă Europa politică ar fi un sistem închis, pacea eternă ar fi realizabilă şi probabil de mult realizată.

Dar prin descoperirea Americei şi a drumului spre Indii, istoria Europei ia o nouă înfăţişare. Ceea ce fusese pe vremuri Marea Mediterană pentru lumea antică, este acuma, pentru Europa creştină, Oceanul Atlantic. Locul Fenicienilor, Grecilor, Romanilor, îl iau acuma Spaniolii, Portughezii, Olandezii, Francezii, Englezii. Intrăm într'o epocă de roire a coloniilor europene în *basinul atlantic* şi totodată lupta pentru stăpînirea acestui basin şi a noului „orbis terrarum". Peripeţiile acestor lupte formează obiectul istoriei moderne. Ele se sfîrşesc prin instituirea egemoniei necontestate a Englezilor, cari, în basinul atlantic, iau locul ce-l avuseseră în antichitate în basinul mediteran Romanii.

Războaele şi rivalităţile între principii europeni pentru lărgirea dominaţiunii lor *continentale*, imperialismul suedez, tendinţele Rusiei de a ajunge la Constantinopole, toate aceste zbuciumări şi conflicte îşi pierd importanţa faţă de marile lupte ce se dau între Spania şi Anglia, Anglia şi Franţa, Anglia, Franţa şi Germania pentru stăpînirea lumii. Apariţia Japoniei în arena politicei mondiale, deschise şi problema egemoniei în Oceanul pacific.

Războaele între Statele europene îşi dobîndesc o nouă semnificaţie în noua fază a politicei internaţionale. Între marile naţiuni europene *imperialiste*: Anglia, Franţa, Germania, conflicte nu mai pot izbucni pentru rectificarea de frontiere în Europa, ci numai pentru împărţirea *coloniilor*. Luptele se dau pentru *slăbirea puterii de expansiune colonială* a duşmanului, deci pentru apărarea şi asigurarea coloniilor proprii. Subt acest aspect un războiu european e totdeauna posibil, dacă între imperiile coloniale nu se înfăptueşte un acord asupra împărţirii coloniilor, sau dacă se ivesc noui competiţiuni pentru dobîndirea de colonii. Din acest punct de vedere excluderea Germaniei dela posesiunile coloniale cuprinde o permanentă primejdie de războiu, iar acuma în urmă tendinţa Italiei de a cuceri Abisinia ameninţă Europa

www.dacoromanica.ro

cu o nouă zguduire a aşezărilor politice.

Cum se explică această nouă criză politică enropeană? cum se explică *imperialismul italian*? cari sunt perspectivele acestei întreprinderi războinice a *Romei*?

La marile prefaceri ale lumii prin roirea coloniilor europene (spaniole, portugheze. franceze, olandeze, engleze, germane) în basinul atlantic şi prin cucerirea Indiilor, Roma n'a putut lua parte. Italienii îşi dobîndiră unitatea abia între 1859-1870 şi abia Mussolini înfăptui *Statul naţional italian* cu tendinţe imperialiste, avînd pretenţia de a restabili, în basinul mediteran, puterea şi prestigiul *Romei.*

Acest început de imperialism colonial italian nu poate fi cumpenit în toate urmările sale pentru politica internaţională. Dacă Mussolini va reuşi să cucerească Etiopia şi să asigure Italiei această posesiune printr'o colonizare sistemaitcă, tip roman, constelaţia forţelor politice europene se va schimba foarte mult.

Ştim doar că Anglia, în năzuinţa de a-şi asigura egemonia în basinul atlantic, a căutat să zădărnicească orice încercare de imperialism maritim în Mediterană. Ocupînd în 1707 Gibraltarul şi în 1800 insula Malta, Englezii au ţinut în frîu toate forţele ce s'ar fi putut organiza în Mediterană şi s'ar fi putut îndrepta apoi, ieşind în Ocean, împotriva lor.

Lupta dela Trafalgar, în 1805, opri imperialismul colonial francez în basinul mediteran, şi puterea Franţei se măcină în războaie continentale alimentate în mod abil de Anglia pentru a împiedica expansiunea colonială a Franţei.

Cînd în 1869 se deschise canalul de Suez, Anglia făcu cele mai mari sforţări să pună stăpînire pe această cheie a drumului spre Indii şi pe toate ţările cari împrejmuesc drumul dela Suez spre Indii, ca nu cumva vre-o altă naţiune să poată primejdui dominaţiunea engleză închizînd la un moment dat acest drum.

E natural şi logic deci că imperialismul colonial italian se izbeşte de cea mai energică rezistenţă a Angliei, care va căuta să zădărnicească cu orice preţ cucerirea Etiopiei şi colonizarea ei cu Italieni.

Vom avea un război în toată forma între Italia şi Anglia? E greu de răspuns. Dacă n'ar exista avioane, răspunsul ar fi lesne de dat: Anglia ar căuta să pregătească lui Mussolini soarta lui Napoleon. Dar aşa cum stau lucrurile azi, e mai probabil că Anglia va sprijini în tot chipul pe Abisinieni, deoarece după slă-

www.dacoromanica.ro

birea armatei italiene, chiar victorioase, Anglia poate spera să modereze aspiraţiunile Italienilor şi să oprească o colonizare italiană a Etiopiei, deci formarea unei *provincii italiene* puternice lîngă drumul spre Indii şi încercuirea Egipetului prin două mari colonii italiene (Libia şi Etiopia).

Dacă însă un conflict armat ar izbucni pe faţă între Anglia şi Italia, primejdia unei noui conflagraţi europene cu greu s'ar putea înlătura, mai ales dacă Anglia n'ar izbuti să-i înfrîngă repede pe Italieni.

II.

Conflictul anglo-italian ne interesează nu numai din punct de vedere istoric. In politica internaţională de azi toate naţiunile sunt prinse în sistemele de alianţă şi trebuie să urmărească cu încordare oscilaţiile echilibrului forţelor politice. Adevărat este că lupta între marile naţiuni pentru stăpînirea lumii n'ar trebui să ne emoţioneze prea tare. Noi n'avem aspiraţiuni coloniale şi la împărţirea coloniilor nu vom lua parte şi nici n'am fi întrebaţi prea mult.

Dar în luptele ce se pregătesc între marile naţiuni, fiecare din ele caută să aibă de partea lor cît mai multe naţiuni mici. Şi cum între naţiunile mici există rivalităţi şi duşmănii, acestea le mînă să între în sistemele de alianţă pentru a-şi potoli setea de „revanşă“ în cazul unei conflagraţii generale. Romînia lărgindu-şi în ultimul războiu hotarele, e pîndită de vecinii săi şi e nevoită să-şi caute aliaţi — antirevizionişti. În cazul unui războiu între marile puteri Romînia se va găsi în mod necesar în tabăra acelora cari sunt în stare să o sprijine în apărarea hotarelor ei actuale, cum, pe de altă parte, duşmanii ei se vor găsi în tabăra revizionistă, a acelora cari le promit recucerirea teritoriilor pierdute.

Între Statele mici europene continuă deci vechea politică continentală, lupta pentru modificarea graniţelor, iar aceste tendinţe sunt exploatate de Marile puteri pentru a-şi spori puterile în vederea luptelor ce se vor da pentru stăpînirea lumii, a coloniilor africane şi asiatice. Soarta micilor naţiuni pare deci legată în mod indisolubil de cea a naţiunilor mari, imperialiste. Naţiunile mici iau parte la izbînda şi înfrîngerea marilor lor aliaţi, fără a beneficia însă de izbîndă decît prin păstrarea independenţei, dar plătind din plin în caz de înfrîngere. Adică, pentru naţiunile mici nu poate rezulta dintr'un războiu victorios nicicînd un folos

www.dacoromanica.ro

material, economic, ci numai un folos ideal: *păstrarea libertăţii politice.* E suficient, vor zice idealiştii; e prea puţin, vor răspunde realiştii. Mai ales marii aliaţi năzuesc a schimba prietenia politică în dependenţă, în vasalitate, prin crearea unei stări de dependenţă economică a micilor lor aliaţi, aceştia devenind cu vremea un fel de colonii. E adevărat că micile State au posibilitatea să-şi păstreze mînă liberă printr'o politică „machiavelică", aşa cum pe vremuri Ştefan cel Mare ştiu să menţină libertatea Moldovei prin geniala sa diplomaţie. Dar în timpurile de azi rezolvarea acestei probleme e cu mult mai dificilă. Vom încerca să o analizăm aci şi să găsim deslegarea ei teoretică. Dacă vom reuşi, ar rămînea numai ca oamenii politici practici să aplice teoria noastră pentru a asigura Romîniei o desvoltare normală şi un progres neîntrerupt spre culmile civilizaţiei şi culturii...

III.

Nu vrem să construim o utopie, nici să arătăm care ar fi cea mai ideală constituţie în general. Punctul nostru de plecare este realitatea politică, aşa cum a rezultat din evoluţia istorică a neamului romînesc.

Presupunem că toţi oamenii politici din Romînia au aceeaş ţintă: *păstrarea libertăţii naţionale.* Situaţia internă şi constelaţia internaţională este de aşa fel, încît ni se pare exlus ca Romînia să urmărească o politică imperialistă, de cucerire de noui teritorii. *Statul naţional romîn* şi-a atins hotarele naturale, iar teritoriul ocupat şi stăpînit de naţiunea romînă e îndestulător, din toate punctele de vedere, în raport cu numărul populaţiei. În comparaţie cu alte State putem chiar afirma că ţara noastră ar putea hrăni un număr îndoit de locuitori, fără să poată fi numită suprapopulată. Vechiul Regat al Italiei avea în 1918, 287.000 Km² şi 36,7 milioane locuitori, Romînia de azi are 291.000 Km² şi 18 milioane locuitori, Belgia 30.000 Km² şi 7,6 milioane locuitori. Se'nţelege că fenomenul suprapopulaţiei, cu toate efectele sale, nu depinde numai de densitatea populaţiei, de raportul între întinderea ţării şi numărul locuitorilor, ci şi de bogăţia ţării şi de *organizarea muncii*, de producţie, Dar, oricum ar fi, Romînia nu poate fi pusă între ţările suprapopulate, deci ea n'are nevoie de noui teritorii pentru emigranţi, nici de colonii cari să complecteze lipsurile propriei ţări. Romînia e o ţară bogată şi fericită, aşa afirmă toată lumea şi aşa putem spune şi noi Romînii cu

www.dacoromanica.ro

conştiinţă curată.

De aici ar rezulta că libertatea politică a Romîniei se poate întemeia pe o autarchie economică aproape absolută. De unde atunci plîngerile că suntem robiţi străinătăţii, de unde aceste împrumuturi externe cari apasă bugetul ţării, de unde mizeria în înzestrarea armatei, de unde acel zbucium al vieţii politice, acele lupte între partide şi, mai ales, de unde primejdia unei dominaţiuni străine, a dictaturii iudaice comuniste?

Dar să luăm alt exemplu. Marea naţiune franceză dispune în Europa de un teritoriu de 550.000 Km² pentru 40 milioane de locuitori, şi mai are colonii cu o întindere totală de 12.070.000 Km² cu 53.700.000 locuitori cari sporesc puterea economică şi militară a Franţei.[1]) Şi nu se vorbeşte oare de primejdia bolşevizării a Franţei, de primejdia iudaizării ei?

Şi mai întrebăm: de unde a izvorît imperialismul roman şi cel francez, cînd e evident că nu suprapopulaţia (fie prin excesul naşterilor sau prin sărăcia ţării) poate fi cauza acestor imperialisme? De unde mizeria la noi (dificultăţile întreţinerii aparatului administrativ, a armatei etc.), cînd doar ţara noastră e atît de bogată şi de mare (în comparaţie cu numărul locuitorilor)?

Răul a fost descoperit de mult: corupţia!

Politicianii „fură", funcţionarii „fură", toată lumea „fură". De aici ar urma că, dacă nu s'ar fura, toate lucrurile ar merge bine. Remediul: hoţii la puşcărie; muncă, cinste, legalitate ş. a. m. d. Şi, pe de altă parte, se afirmă că toate relele vin dela Jidani, cînd în realitate Jidanii, totdeauna şi pretutindeni, vin ca corbii atraşi de duhoarea cadavrului. Corupţia politică i-a atras la noi, i-a hrănit şi i-a făcut puternici. Lupta împotriva lor nu poate avea sorţi de izbîndă, decît prin stîrpirea corupţiei politicianiste. Iar politicianii nu pot stîrpi corupţia fără să se stîrpească pe ei înşişi . . .

De aci dificultatea problemei.

IV.

Un Stat este condus de o elită politică, pe care vom numi-o *clasă politică*. Clasa politică se compune din oameni cari prin însuşirile lor se ridică la conducerea Statului şi sunt în stare să se menţină la conducere. Ei trebuie să-şi dobîndească *prestigiul*

---

[1]) Datele statistice sunt luate din: Arthur Dix, Politische Geograghie, München u. Berlin 1922.

www.dacoromanica.ro

de conducători politici. Acest prestigiu se întemeiază pe *puterea lor.* Termenul de *putere* trebuie înţeles însă în raportare la funcţiunea politică. Oamenii aparţinînd clasei politice trebuie să fie viteji în războiu, energici, bogaţi, trebuie să fie *domni,* ca să ştie porunci etc. Nu putem expune aci pe larg geneza şi caracterul diferitelor clase politice, la diferitele popoare şi în diferite timpuri. Sunt clase politice a căror geneză a fost cucerirea, altele iarăşi s,au selecţionat prin organizarea apărării unei comunităţi omogene din punct de vedere etnic.

Dar oricare ar fi geneza unei clase politice, cert este că ea reclamă independenţă economică. Din punct de vedere economic clasa politică e improductivă, e „parazitară". În lupta burgheziei împotriva nobilimii ereditare acest termen deveni o formulă de luptă pentru a distruge prestigiul aristocraţiei. Dar burghezia, devenind clasă politică şi ocupînd posturile de conducere politică, deveni şi ea „parazitară", iar „proletarii" se folosiră de aceeaş formulă pentru a organiza revoluţia împotriva burgheziei. Instituirea „dictaturii proletariatului" în Rusia nu schimbă întru nimic acest caracter esenţial al nouei clase politice: şi domnii proletari deveniră parazitari şi trăesc din munca burghezilor deposedaţi.

Ori, din necesitatea independenţei economice a clasei politice, nu rezultă că această clasă poate exploata fără îngrădire munca mulţimii guvernate.

Platon, de pildă, vede şi admite necesitatea independenţei economice a clasei politice, arătînd că ostaşii şi conducătorii Statului trebuie să fie întreţinuţi din munca mulţimii. Dar el cere în schimb ca clasa politică să fie astfel educată ca să renunţe la lux şi să se dedice cu totul politicei, adică apărării Statului în afară şi organizării sale lăuntrice. În practică această limitare şi reglementare a vieţii clasei politice se izbeşte însă de mari piedici. Realitatea nu îngădue aplicarea mijloacelor ce le propune Platon, adică desfiinţarea familiei şi educarea copiilor de către organele Statului.

Orice clasă politică e dispusă să abuzeze de dreptul ce i-l dă funcţiunea ei, de a trăi din munca mulţimii. Această pornire naturală e înfrînată însă 1) de teama de revoltă a guvernaţilor, 2) de necesitatea de a se folosi de serviciile mulţimii în caz de primejdie externă.

Să luăm exemple din istoria noastră. Cînd vechea noastră clasă politică, boerii, aveau nevoie de ţărani pentru a purta războiu, exploatarea ţăranilor trebuia să se menţină în limite destul

www.dacoromanica.ro

de înguste. Tovărăşia de arme excludea împilarea. Dar cînd boerii începură să poarte războae cu lefegii, cu mercenari, ţărănimea ajunse în cea mai neagră robie.

Armata naţională deci nu îngădue clasei politice exploatarea nelimitată a mulţimii guvernate. Armata naţională împinge cu necesitate la *democraţie*, la egalitate de drepturi politice şi la înlăturarea *privilegiilor* clasei politice.

Ori, democraţia şi instituţiile democratice limitează, ce-i drept, exploatarea mulţimii, dar nu astîmpără pretenţiile clasei politice, setea ei de avere şi lux. De aci urmează că, în democraţii, clasele politice caută alte căi de îmbogăţire.

Calea cea naturală şi urmată de clasele politice puternice şi energice este cea a *cuceririlor*. Tipul clasic al unei astfel de clase politice îl găsim, în antichitate, în Republica Romană, în timpurile noui mai întîiu în Anglia, apoi în Franţa (după revoluţie) şi în Germania subt Wilhelm al II-lea. Revoluţia franceză se explică din faptul că clasa guvernată nu mai putea satisface trebuinţele de lux ale clasei politice, iar această clasă era prea slăbită pentru a-şi menţinea situaţia. Crearea armatei naţionale, deci democratizarea, îi impuse burgheziei franceze o politică imperialistă. În Rusia clasa politică feodală se menţinu lungă vreme, până ce înarmarea masselor ţărăneşti în ultimele războae (cel japonez şi cel mondial) provocă revoluţia. După revoluţie Rusia se întoarce la feodalitate, la constituirea unei clase politice privilegiate care exploatează în mod nelimitat mulţimea. Cîtă vreme se va menţinea această stare de lucruri, clasa politică rusească n'are nevoie de cuceriri şi nici nu poate trece la o politică imperialistă fără a-şi primejdui situaţia.

Cea mai grea problemă de organizare politică se iveşte însă cînd un Stat e nevoit să întreţină o armată naţională puternică în faţa primejdiilor externe şi, în acelaş timp, nu poate trece la o politică imperialistă.

Acesta e cazul Statului nostru şi despre el vrem să vorbim.

V.

Evoluţia spre democraţie în Statul nostru a restrâns tot mai mult pentru clasa politică posibilităţile *de exploatare directă* a mulţimii. Ţăranii devenind ostaşi au dobîndit drepturi politice, au fost împroprietăriţi, iar pentru întreţinerea clasei politice există un singur mijloc: bugetul.

www.dacoromanica.ro

In jurul acestui izvor de îmbogăţire începură luptele politice, cari, prin adoptarea sistemului parlamentar şi a selecţiunii conducătorilor politici prin votul universal, degenerară în mod necesar în lupte de facţiuni, deschizind drum larg şi neîngrădit demagogiei.

Anarhizarea completă a vieţii politice a fost stăvilită într'o anumită măsură prin formarea de partide, de cluburi politice, şi prin organizarea unei birocraţii legitimate prin certificate de şcoală.

Dar trebuinţele de lux ale clasei politice, îngroşate neîntrerupt prin oameni noi, prin demagogi şi agenţi electorali, întrec cu mult posibilităţile bugetare. Oricit s'ar strînge şurubul fiscal, veniturile realizate nu pot satisface trebuinţele clasei politice: locuinţe moderne şi confortabile, automobile, mătăsuri şi parfumuri pentru doamne, zestre de milioane pentru fete, plimbări în străinătate etc. Trebue căutate deci alte izvoare de cîştig, pe lîngă împărţirea bugetului, din care cel puţin o parte trebue să servească pentru întreţinerea armatei, a birocraţiei, a funcţionarilor de tot felul. E drept că prin cumularea de funcţii, prin diferite retribuţii extraordinare şi urgente, prin crearea unor case autonome etc. se pot linişti cele mai imperioase nevoi ale noilor boeri — democraţi, dar aceste sunt numai expediente. Mai rodnice s'au dovedit alte întreprinderi şi organizaţii de exploatare indirectă a mulţimii. In primul rînd băncile, apoi societăţile pe acţii de tot felul. Totastfel orice „reformă socială", cum a fost împroprietărirea, orice administraţie a bunurilor publice (păduri, moşii, etc.) sporesc cu o mare cotă veniturile clasei politice

Toate aceste fenomene pot fi prinse subt noţiunea generală de „corupţie".

Urmările corupţiei sunt lămurite: instituţiile publice se desorganizează din lipsă de bani şi prin fraude continue (directe şi deghizate), armata nu poate fi înzestrată, funcţionarii nu primesc lefurile şi caută şi ei venituri necinstite etc. Pe de altă parte demagogii săraci sau nu destul de bogaţi exploatează starea de nemulţumire şi mizerie generală, aţiţînd mulţimea la revoltă pentru a acapara puterea care le deschide uşile spre buget,

Ori, aceste procese sociale, deşi conţin germenii disoluţiei, ar putea fi oprite prin atingerea limitelor de exploatare posibilă şi prin organizarea rezistenţei mulţimii. Sunt limite trase de legile economice, dar şi juridice, morale şi religioase cari nu pot fi depăşite de clasa politică fără ca ea să-şi pună în joc existenţa

www.dacoromanica.ro

proprie. Exploatarea neîngrădită a proprietarilor agricoli şi urbani prin bănci a fost stăvilită de rezistenţa pasivă a debitorilor şi legea „conversiunii datoriilor“ a astupat acest izvor de venituri a clasei politice. Primejdia războiului şi necesitatea înzestrării armatei a împins la îngrădirea fraudelor cu furniturile pentru armată (scandalul Skoda). In sfîrşit diferitele scandaluri ivite în ultimul timp (fraudele dela jandarmerie, scandalul cu devizele) sunt semne că multe din căile descoperite de clasa politică pentru a-şi complecta şi spori veniturile încep să devie impracticabile.

Dar pornirile clasei politice nu pot fi oprite nici prin justiţie, nici prin predici morale în articole de ziare, nici chiar prin primejdia externă, — cînd această clasă a pierdut simţul de responsabilitate faţă de ţară şi faţă de judecata istoriei. Această stare de decadenţă a unei clase politice începe în momentul ce ea devine *venală* în relaţiile ei cu străinătatea.

Filip, regele Macedoniei, a caracterizat starea de decadenţă a elitelor politice democratice prin afirmaţia că un măgar încărcat cu aur trece peste zidurile cetăţii.

Şi dacă Plutarh în biografia lui Demostene, arată că şi Pythia începuse să „filipizeze“, nu trebue să ne mirăm că la noi o serie de ziare „sovietizează“!

Ori această „filipizare“ generală a clasei noastre politice constitue cea mai grozavă primejdie pentru Neamul Romînesc :primejdia pierderii libertăţii politice şi instituirea unei dominaţiuni străine.

Facţiunile politice au scos bogăţiile ţării la mezat, pentru a deschide clasei politice noui izvoare de cîştig. Improprie prin funcţiunea ei de a exploata ea însaş bogăţiile ţării, de a crea şi organiza ramurile de industrie necesare autarchiei economice a Ţării, clasa politică romînească, după o scurtă şi efemeră rezistenţă a liberalismului-naţional, a cedat măgarului încărcat cu aur care a trecut peste zidurile cetăţii romîneşti. Acest măgar a fost condus de samsarul internaţional, de emisarul tuturor ţărilor industriale imperialiste, de prevestitorul tuturor dezastrelor economice şi al tuturor umilinţelor politice, de *Ahasver*, jidovul rătăcitor.

Intre mulţimea guvernată şi clasa politică romînească dornică de îmbogăţire, de lux şi petreceri, imitînd traiul claselor politice ale marilor Imperii coloniale, s'au aşezat agenţii corupţiei internaţionale, ademenind la orice trădare, la orice transacţie şi frîngînd, prin presa lor, prin literatura lor, prin arta lor desfrînată, şi ultimele zvîcniri de rezistenţă patriotică a clasei politice.

www.dacoromanica.ro

Din slugi ale boierimii franţuzite, din negustori de mărunţişuri toleraţi în oraşele romîneşti, din modeşti mijlocitori de mici afaceri de împrumut, din cămătari ai satelor, ei s'au ridicat la rangul de mari bancheri, de mari industriaşi, în sfîrşit la rangul de arbitri ai vieţii noastre economice şi politice.

Clasa politică romînească deveni o simplă anexă, din punct de vedere economic parazitară şi bacşişară, din punct de vedere politic neputincioasă, a marei finanţe jidoveşti şi a clasei politice jidoveşti internaţionale, care a pus deja stăpînire pe Rusia şi are pretenţia să cucerească toată lumea. . .

VI.

Problema este deci, de a înlătura pentru naţiunea romînă primejdia instituirii unei dominaţiuni jidoveşti, echivalentă cu o stare de completă robie şi iobăgire. După experienţa rusească nu ne mai putem face iluzii. Dacă revoluţia comunistă ar reuşi la noi, clasa politică romînească ar fi măcelărită în scurtă vreme, iar ţăranii ar ajunge vite de muncă pentru noii stăpînitori.

Pe de altă parte trebue să notăm că teama de această primejdie nu ajunge pentru a împinge clasa politică romînească actuală la măsuri radicale împotriva imperialismului jidovesc, ceea ce ar cere în primul rînd înlăturarea corupţiei, romînizarea industriilor, echilibrarea bugetului etc.

Dimpotrivă teama de revoluţia comunistă a sporit corupţia şi a aţîţat încă mai mult instinctele primitive: toţi politicienii adună bani pentru a-şi asigura fuga peste hotare şi un traiu liniştit şi îmbelşugat în străinătate. Impotriva acestor politicieni corupţi şi împotriva imperialismului jidovesc manifestat prin pregătirea revoluţiei comuniste-jidoveşti, finanţată de bancherii jidani din toate ţările, s'a ridicat la noi, de multă vreme, reacţiunea naţionalistă. Nu este aci locul să expunem fazele acestei mişcări, programele şi metodele de luptă. Asupra acestor chestiuni, ziarele dau informaţii destul de lămurite. Ceea ce trebue să notăm pentru faza actuală a luptei este faptul că din clasa politică romînească o parte însemnată face încercarea să se emancipeze de influenţa finanţei jidoveşti. Partidul d-lui Vaida, precum şi noul partid naţional-creştin au intrat în arena luptelor politice cu programe antisemite şi naţionaliste.

Dar se poate rezolva problema pe calea luptelor de partide, prin maşina votului universal şi a parlamentarismului? De unde

www.dacoromanica.ro

va rezulta stabilitatea guvernării, înfrînarea poftelor de îmbogăţire a politicianilor, din ce izvoare se vor satisface aceste pofte? Cine şi prin ce mijloace va opri dezertarea politicienilor în tabăra duşmanilor cînd aceştia vor oferi mai mult şi plată imediată în numerar? Prin jocul luptelor de partide nu se poate ajunge la alt rezultat decît de a pune în locul unor politicieni, alţi politicieni, cu aceleaşi porniri şi cu aceleaşi apucături deprinse în cluburile politice.

In privinţa aceasta să nu ne facem aluzii, căci vom avea aceleaşi decepţii ca totdeauna la schimbarea guvernelor democratice şi parlamentare. *Politicianul antisemit* rămîne *politician*, adică e corupt prin însaş geneza şi funcţia sa. Avem o mulţime de politiciani, frontişti şi naţional-creştini, antisemiţi cari şi-au făcut şi continuă a-şi face afacerile cu samsari jidani, şi ceilalţi vor începe afacerile cînd vor veni la putere.

Altfel se prezintă obiectivul luptei comuniste-jidoveşti. Jidovii comunişti au un program lămurit: instituirea dictaturii şi teroarei şi exploatarea neîngrădită a mulţimii faţă de care ei n'au nici o răspundere morală. Ei renunţă la o armată naţională, ei opresc orice circulaţie a elitelor de jos în sus, ei renunţă la cuceriri prin arme de noui teritorii, ci caută a cuceri ţările creştine prin *infiltraţiune şi bolşevizare*, aşa cum au făcut-o în Rusia, aşa cum încearcă s'o facă la noi, în Franţa şi cum au încercat s'o facă în Ungaria şi în Germania.

Dacă dintr'o ţară sunt alungaţi, ei migrează în altă ţară, pe care o storc, o umilesc, o tradează pînă reuşesc sau s'o robească cu desăvîrşire sau să o ducă pînă la marginea prăpastiei şi desperării.

Nici o clasă politică naţională nu-şi poate îngădui acest sistem de „conducere“ politică. Oricît de coruptă şi ticăloşită ar fi, soarta ei e legată de soarta naţiunii, de soarta *patriei*.

Deaceea şi în elita romînească actuală zvîcneşte revolta sufletească împotriva trufiei jidovilor ajunşi domni în ţara noastră, dar strînsă în ghiarele finanţei internaţionale, condusă de jidani, această elită nu poate face decît — *antisemitism teoretic*.

VII.

Dar, în acest caz, există o rezolvire practică a problemei?

Fără îndoială. Dar ea nu e aşa de simplă cum şi-o imaginează antisemiţii politicieni, ziarişti şi teoreticieni.

www.dacoromanica.ro

Intîia condiţie este separaţiunea completă, biologică şi spirituală, de jidani, *care să cuprindă şi raporturile economice.* Discuţia „ştiinţifică“ a inegalităţii şi ierarhiei raselor nu interesează aci deloc. Jidanii încearcă anume să împingă această problemă pe planul „discuţiilor obiective, ştiinţifice“. Dar, pentru orice naţie care vrea să trăiască liberă în ţara ei, orice *străin*, fie el superior sau inferior, e păgîn şi spurcat. Şi în ce ar sta superioritatea rasei jidoveşti? In fraude, escrocherii, cămătărie? Doar nu vor susţinea că în arte, literatură, ştiinţă! Spinoza, Heine şi, hai să zicem, Einstein nu sunt oameni mari, *deoarece* sunt jidani, ei *cu toate că* sunt jidani. Din egalitatea sau superioritatea raselor nu rezultă că o rasă sau o naţie are *dreptul* să exploateze pe alta. Aci hotăreşte numai *forţa,* fizică sau spirituală, sau mai bine zis cea fizică organizată şi susţinută de cea spirituală. Toate teoriile umanitariştitor noştri sunt pledoarii ale unor avocaţi mercenari ai iudaismului, ale unor trădători de neam şi patrie, ale unor renegaţi demni de dispreţ.

Comunitatea romînească trebue să devie impermeabilă faţă de orice influenţă străină şi, mai ales, faţă de influenţa unei naţii care o ameninţă cu distrugerea şi subjugarea.

A doua condiţie pentru rezolvirea practică a problemei politice romîneşti, este *reducerea trebuinţelor clasei politice,* în aşa măsură ca ele să poată fi satisfăcute prin bugetul Statului, după satisfacerea completă a tuturor celorlalte trebuinţe: înzestrarea armatei, a şcoalei, bisericii, justiţiei şi a aparatului administrativ.

Clasa politică coruptă, aservită finanţei jidoveşti, dornică de lux şi petreceri, de călătorii şi distracţii, trebue înlocuită printr'o elită *puritană,* muncitoare, morală, sănătoasă, energică, viteză şi cu frica lui Dumnezeu. Toate marile reforme sociale, deci şi cele politice, s'au înfăptuit prin întoarcerea elitelor la disciplină aspră. Spartanii, puritanii lui Cromwell, Prusienii sunt exemple din istorie, cari dovedesc importanţa *ascetismului* clasei politice pentru puterea unei naţiuni.

E cred de prisos să expun pe larg rolul preoţilor şi educatorilor în procesul de regenerare a elitei politice, cum cert este şi verificat prin istorie faptul că destrăbălarea morală a preoţimii şi lipsa simţului de datorie şi responsabilitate a educatorilor însoţesc şi grăbesc prăbuşirea clasei politice. Şi cine nu cunoaşte din istorie zguduitoarele catastrofe politice şi morale, cînd justiţia, dreptatea e împărţită de oameni corupţi şi venali? S'a oprit la noi corupţia şi venalitatea la pragul lăcaşului unde se

www.dacoromanica.ro

împarte dreptatea? Iată o întrebare neliniştitoare, la care ar trebui să răspundă înalţii noştri magistraţi.

S'a oprit la noi corupţia şi venalitatea, influenţa distrugătoare a banului jidovesc, influenţa demoralizatoare a francmasoneriei iudaice la pragul Bisericii, la porţile cazărmilor şi ale şcolilor, mai ales ale şcolilor înalte?

Să cerceteze şi să răspundă conducătorii acestor instituţii!

Dacă am vrea să ilustrăm şi să descriem starea clasei noastre conducătoare, a elitelor de toate categoriile, am trebui să scriem o carte groasă, spicuind din cărţi şi ziare şi punînd la contribuţie şi experienţa noastră personală.

Dar la ce să o facem, cînd Sallust, Tacit, Montesquieu cînd atîţia alţi scriitori celebri şi geniali ne-au zugrăvit icoana unor societăţi în stare de decadenţă şi descompunere, dar şi societăţi în plină înflorire şi putere.

Cunoaştem cu prisosinţă cari sunt cauzele căderii Romanilor şi cari au fost cauzele măririi lor. Pentru organizaţia politică teoria e scurtă şi precisă: o clasă politică venală şi coruptă, imorală şi degenerată, duce Statul la pieire.

Dacă clasa noastră politică este venală şi coruptă, sau este pe cale de a o deveni, prăbuşirea nu poate fi oprită, decît prin creiarea unei noui ellte desciplinate, incoruptibile, patriotice şi — în condiţiunile reale ale Statului nostru — ascetice.

Ascetismul trebue definit în acest caz ca „renunţare la orice lux care nu poate fi procurat prin veniturile normale legate de funcţia ce o împlineşte individul în ierarhia politică".

Noi nu excludem din *Statul naţional romîn ideal* luxul, artele frumoase, ştiinţa, tehnica. Dar trebue să excludem corupţia şi desfrînarea clasei politice. Viaţa celui ce se dedică afacerilor publice, *celui ce întră în slujba Statului*, trebue să fie model de *virtute cetăţenească*. Viaţa sa, în întregime, familială şi publică, trebue să fie supusă unui control sever şi continuu. Pentru funcţii de Stat individul trebue educat după modul spartan şi puritan. Implinirea *datoriei*, în orice situaţie şi supt orice condiţie, trebue să fie legea supremă.

Dar care este puterea care să-l transforme pe individ în cetăţean perfect, în „funcţionar" model?

Această putere este *conducătorul*.

Fie că se cheamă Mussolini sau Hitler, Solon sau Cromwell, toţi merg pe aceeaş linie: a datoriei către neam şi patrie. Toate formulele de fascism, rasism, corporatism, naţionalism integral, îşi

www.dacoromanica.ro

primesc înţelesul şi valoarea practică prin ivirea şi acţiunea conducătorului. Formulele diferă ca expresie, accentuînd o nuanţă particulară, naţională, a momentului istoric, a condiţiilor concrete şi nemijlocite cari au desprins curentul de regenerare. Formulele sugestionează mulţimea, o fac să urmeze curentul, căci deşi ţinta şi mijloacele *raţionale* sunt aceleaşi şi trebue să fie aceleaşi la toate naţiunile şi în toate timpurile, ritmul în care se desfăşoară mişcarea, dificultăţile cari se opun, adaptabilitatea mulţimii, precum şi însuşirile individuale ale conducătorului, le imprimă acestor mişcări caracterul lor specific, dependent de loc şi timp.

In cumpenirea şanselor de reuşită a unei astfel de mişcări în curs, cum dealtminteri a oricărui eveniment istoric, teoria abstractă nu poate ajunge la concluzii precize. Din studiul comparativ al istoriei se pot desprinde însă anumite posibilităţi de previziune, de calculare a rezultatului unei acţiuni politice. Dar această previziune nu poate fi enunţată decît în formă ipotetică: dacă toate condiţiunile necesare pentru apariţia unui fenomen sunt date, fenomenul va apare cu necesitate. In cazul nostru fenomenul aşteptat, dorit şi urmărit de mişcarea naţionalistă este: regenerarea clasei politice romîneşti în conformitate cu situaţia reală a Statului naţional romîn.

Am arătat cum ar trebui să fie această clasă politică. Pentru ca ea să apară, trebue să se ivească un conducător care s'o creeze, s'o modeleze, s'o disciplineze, s'o selecţioneze din substratul social concret.

In revista noastră laturea aceasta practică, a educaţiei nouei elite romîneşti, a fost expusă în mai multe rînduri şi de diferiţi autori. Există la noi şi conducătorul şi mişcarea de regenerare e în plină ascensiune.

Expunerea noastră de faţă e menită să lămurească ţinta, să arate situaţia specifică a Statului naţional romîn care reclamă o clasă politică „ascetică", întrucît primejdiile externe nu îngăduesc o exploatare, nici directă nici indirectă a mulţimii, iar pe de altă parte o expansiune colonială pentru întreţinerea unei clase politice „aristocratice" şi cu trebuinţe aristocratice este imposibilă.

Cum clasa noastră politică actuală e deprinsă cu luxul şi neputînd renunţa la lux şi desfrîu (lipsită fiind de educaţie cetăţenească şi selecţionîndu-se din demagogi şi salariaţi ai finanţei

www.dacoromanica.ro

jidoveşti internaţionale), Statul nostru e în primejdie de a-şi pierde suveranitatea, iar naţiunea e pe cale să cadă în robie.

Clasa politică actuală trebue deci înlocuită cu o nouă elită adaptată condiţiunilor reale de existenţă şi libertate a Neamului Romînesc.

Traian Brăileanu

Cîntecul Sceleţilor

Indelungată vreme, activitatea artistică muzicală n'a fost privită decît prin prizma concepţiilor de artă cultă, înţelegîndu-se aci valorile accesibile numai cîtorva aleşi ai omenirii, ridicaţi în sferele semizeităţii, deasupra masselor nesimţitoare. Noţiunea de cultură căpăta astfel un înţeles restrîns şi aplecat pe latura individualului, ceeace, în vorbirea curentă, în scrisul de toate zilele, a promovat ideea insului cult, desprins de colectivitate în contul unei raţiuni proprii de a exista Concepţia individualistă despre lume se dovedeşte falimentară, şi, în consecinţă, mai mult ca oricînd, se observă o tendinţă generală de afirmare, în toate manifestările spirituale, a valorilor colective, trezindu-se astfel interesul pentru faptele colective.

În muzică această problemă îşi găseşte temeiuri de verificare în accentuarea cercetărilor cîntecului popular şi în întrebuinţarea motivelor folclorice ca teme pentru compoziţie, în dauna unei activităţi creatoare pur personale.

Vom încerca să privim aci faptul activităţii muzicale colective cu ajutorul cîntecului de organizaţie, servindu-ne de observaţii culese în sînul asociaţiei trăgătorilor polonezi — *związek strzelecki* —, cu ocazia unei tabere de instrucţie a ofiţerilor ei, aşezată pe ţărmul mării baltice în vara acestui an. Mai avem la dispoziţie, prin bunăvoinţa d-lui locotenent-colonel din sceleţi *Roman Jablonski*, cartea de cîntece a sceleţilor — *Spiewnik Strzeleki — Warszawa 1934*—.

*

Problema comunităţii muzicale se prezintă, în concepţia vieţii culturale a unui organism naţional, ca o realitate ce trebuie să cuprindă, într'o unitate structurală, funcţiunea gîndului artistic sonor a întregii colectivităţi respective, manifestat pe plan de

www.dacoromanica.ro

trăire, pornind din însuşi principiul de existenţă spirituală al ei Astfel, comunitatea este o formă socială iraţională, spre deosebire de societate (asociaţie, organizaţie), care are la baza închegării ei voirea conştientă a unui scop. Ca atare societatea poate fi în deplină concordanţă cu principiul de existenţă al comunităţii şi contribuie la intensificarea trăirii spre evoluţia normală a ei, sau, urmărind alte idealuri decît cele ce pot fi scoase din gîndul muzical al colectivităţii respective, se prezintă faţă de comunitate ca un ce distructiv şi comite, pentru cine ştie cîtă vreme, ireparabile erori, printr'o existenţă neroadă. In această sferă se poate vorbi de o politică muzicală, de călăuzirea tendinţelor formelor sociale raţionale către realizări corespondente idealului artistic al comunităţii.

Ne interesează aci aspectul unei activităţi muzicale diletante. Dar să gîndim mai întîiu, unde începe diletantismul şi unde sfîrşeşte el, prin intervenţia profesionistului. Va trebui să recunoaştem că noţiunea de diletantism are o semnificaţie foarte largă şi este expresia imediată a specificului etnic, dacă amintim felul de exteriorizare muzicală al poporului. Faptul că azi se înţelege prin diletantism mai mult un profesionism scăpătat, este dovadă de întrebuinţarea falsă a noţiunii de către profesionişti, cari, de multe ori, sunt mai puţin interesanţi decît diletanţii. Constatarea aceasta începe, dela un timp încoace, să fie întîlnită frecvent în scrierile despre artă, ca o accentuare a interesului pentru activitatea muzicală a masselor.

Semnificativ este că ceeace numim noi muzică a masselor este strîns legat de anumite evenimente şi are importanţă cultică, rituală. Dacă ne imaginăm evoluţia muzicii cultice, ale cărei începuturi le găsim în magia invocativă, şi urmărim culmea de desvoltare atinsă în muzica religioasă, ne putem da uşor seamă de locul mare ce-l ocupă în cultura omenirii şi cît de limitată trebuie să apară încercarea de a discuta absolut conceptul artă pentru artă.

Să lămurim valoarea socială a muzicii concepută ca rit şi să încercăm o explicare a ei din punct de vedere estetic. Pentru aceasta vom porni dela formele sociale raţionale, în care muzica nu ocupă decît un anumit strict necesar fără a ajunge la o complexitate technică prea mare. În această categorie intră asociaţiunile cu imnurile lor, cîntecele distractive şi festive, organizaţiunile politice — revoluţionare dacă vreţi — şi organizaţiunile quasimilitare şi militare, cu cîntecele caracteristice tendinţelor lor.

www.dacoromanica.ro

Avem aci un tip de cîntec aparte, pe care îl denumim cîntec de grup, întrucît conceperea şi interpretarea lui este izvorîtă din atmosfera grupului, din posibilităţile lui artistice. Însemnătatea lui mare şi răspîndirea enormă, îndeplinită cu iuţeală fulgerătoare pe mari întinderi de pămînt, stă în puterea extraordinară a fiinţei muzicii, de a uni, de a cuprinde într'un tot indisolubil sufletul massei, făcînd posibilă, cu maximum de randament, unitatea de acţiune.

Ca şi în procesul de creaţiune a muzicii populare, fiecare cîntec îşi are autorul lui, cunoscut sau anonim, însă integrat complectamente psihologiei grupului. El este o copie fidelă a sufletului colectiv. De aceea, uneori, artişti mari nu reuşesc să-şi impuie o compoziţie care să devină populară şi oameni simpli, fără nici o pregătire muzicală ştiinţifică, reuşesc foarte uşor. Fixarea melodiilor pe hîrtie este un proces ulterior răspîndirii cîntecului, care prin aceasta este supus elementelor de improvizaţie provenite fie din impuls creator, fie din cauza unor slabe memorii auditive, şi are ceva comun cu colecţiile de cîntece populare.

Spre deosebire de cîntecul popular, cîntecul de organizaţie nu are aceeaşi valoare estetică, deoarece nu se grefează direct pe fondul psihologic al poporului, ci reprezintă în genere produsul unui mediu mai civilizat, pornind din viaţa unei anumite sfere intelectuale a oraşelor, în care stăpîneşte romanţa. Problemele de călăuzire a acestor manifestări muzicale impun deci intervenţia conştientă a profesionistului, a omului de ştiinţă. –

*

Cartea de cîntece a trăgătorilor polonezi este un minunat exemplu de felul cum trebuie înţeleasă răspîndirea cîntecelor de organizaţie. *Spiewnik Strzelecki* numără 168 de cîntece, dintre cari cîntecele 1–4 sunt imne, 5–12 rugi, 13–54 cîntece de sărbătoare şi aniversare, 55—88 cîntece de marş şi de tabără, 92–148 cîntece populare, 149—168 cîntece diverse.

Multe cîntece au adnotaţiuni, conţinînd explicări asupra evenimentului ce le-a determinat. Dacă este cunoscut numele autorului este trecut cu grijă, dacă nu, e indicat cîntecul popular. Toate melodiile sunt aranjate pentru două voci. Afară de întroducere cartea conţine şi îndrumări – de prof. *F. Rybicki* — asupra felului cum se dirijează cîntecul coral. Volumul conţine 381 de pagini, iar formatul nu prea mare face posibilă între-

www.dacoromanica.ro

buinţarea colecţiei cu orice ocazie, în marşuri, excursii, în tabără.

Structura tonală a cîntecelor nu este complicată. Interesant este un cîntec religios din sec. XIII — *Bogurodzica* —, autorul necunoscut. După coralul gregorian modul cîntecului este doric. Se afirmă că ar fi unul din cele mai vechi cînturi religioase ale Poloniei. Celelalte cîntece sunt majore sau minore (minorul armonic predomină); cu modulaţii obicinuite la dominantă şi relativa majoră sau minoră, ceeace dovedeşte o provenienţă de origine apuseană cultă.

Structura ritmică nu depăşeşte, prin motivele ei viguroase şi simple, măsura binară — tempo de marş — şi măsura ternară — dansul naţional polonez —, cari menţin o atmosferă de specific popular. Citäm aci acel minunat cîntec ostăşesc *Woyenka.* *)

Am ascultat aceste cîntece în tabăra poloneză de pe ţărmul mării baltice, la ridicarea şi coborîrea drapelului, în timpul orelor libere şi, seara la focul de cetină. Muzica trăeşte foarte puternic în organizaţia trăgătorilor, fără a se simţi lipsa principiului artă pentru artă. Pentru a răscoli sufletele ajunge şi un cîntec sărac, înflorit în inima unui om neştiut de nimeni de cele mai multe ori, care scos din atmosfera în care trăeşte, din spiritul ce-l ţine treaz în amintirea unui eveniment, unui fapt de războiu, pentru credinţa în continuitatea realizării unui ideal, poate să apară banal şi neinteresant. Despre acest cîntec, ce a însoţit şi însoţeşte soldatul pînă la locul lui de prăbuşire, ca să moară în el, dar să reînvie mai luminos pe buzele generaţiilor ce vin, mareşalul *Jozef Pilsudski* a spus: *cultura polonezä a fost înviatä de cîntecele ostăşeşti.*

Să preţuim acest cuvînt mare şi să gîndim, pentru viitor, la cîntecele noastre

Liviu Rusu

*) op. cit. pag. 210.—

www.dacoromanica.ro

Revista cărţilor.

Dorul: „Revoluţia fascistă"

O scriere mai mult decît utilă pentru scopul propus de-a fi o carte de popularizare. „Revoluţia fascistă" poartă podoaba flacărei puternice, care învălue paginile ei cu un ce zguduitor legînd gîndul nostru cu al celui ce-a scris-o spre gloria Romîniei redeşteptate. Pătrunde pînă la noi dintre ziduri, de departe, frămîntarea celor ce s'au jertfit pentru ca să izvodească lanurile verzi ale pămîntului romînesc prădat de toţi vînduţii străinilor...

Trei capitole mari cuprinde această scriere: 1. Revoluţia fascistă 2. Realizări 3. Doctrina fascistă şi Anexe. In prima parte se înfăţişează situaţia Italiei înainte de fascism, vieaţa şi personalitatea Ducelui Benito Mussolini, desfăşurarea luptei prin presă şi organizaţii, marşul asupra Romei, impresia produsă în străinătate odată cu instaurarea regimului. Capitolul al doilea expune succint dar esenţial realizările fascismului: „Opera naţională pentru protecţia mamei şi a copilului", militarismul, organizaţia pentru educarea poporului „Dopolavoro", „Marele consiliu fascist". Se insistă asupra duor probleme foarte delicate pentru fascism: „Fascismul şi biserica" şi „Contra Regelui?" In partea a treia se expun ideile fundamentale şi originele doctrinei fasciste. La Anexe se publică legislaţia "Consiliului Naţional al Corporaţiilor" şi a „Regimului sindical". Reţinem pasagiul subliniat de autor în care legea fascistă nu admite în posturile de conducere a corporaţiilor decît Italieni.

„Revoluţia fascistă" este o admirabilă scriere, breviar de evanghelie revoluţionar fascistă, scrisă cu claritate şi deplină înţelegere a problemelor. Pentru răspîndirea duhului ei, desprins din piept vijelios, se cuvine să ne îndreptăm gîndul într'acolo de unde vine ea şi să nu uităm niciodată pe cei din singurătatea cărora, unul a dăruit această carte plină de taină.

L. Ţ.

Leon Ţopa, Universitatea ţărănească. Teoria şi practica ei. Cernăuţi, Editura Societăţii pentru cultură, 1935. Preţul 50 lei.

Statele moderne îşi întemeiază puterea nu numai pe bogă-

www.dacoromanica.ro

ţiile economice şi mijloacele technice, ci mai presus de toate pe spiritul de *solidaritate* a cetăţenilor, pe omogenitatea de gîndire şi simţire, cu un cuvînt pe *cultura naţională*. Diviziunea muncii cere diferenţiere în clase sociale şi profesiuni, *cooperarea* însă şi acţiunea comună faţă de naţiunile străine reclamă o ideologie comună, întemeiată pe credinţe, obiceiuri şi tradiţii comune. Această problemă, *educativă*, caută să o rezolve institutele de răspîndire a culturii naţionale în massele largi. Pentru ţărani şi-a dovedit valoarea necontestabilă „Universitatea ţărănească", după tipul creat de marele patriot danez Grundtvig.

D-l Ţopa expune mai întîiu importanţa culturii în general, arată apoi diferitele feluri de şcoli menite să ridice, în Statele civilizate, nivelul cultural al ţăranilor şi muncitorilor, şi, în urmă, se ocupă pe larg de experienţa ce s'a făcut cu Universitatea ţărănească din Roşa-Stînca. o suburbie a oraşului Cernăuţi. Autorul el însuş a fost prin trei luni profesor la acea şcoală astfel că această parte a studiului său reprezintă aşa zicînd o verificare de laborator a teoriilor expuse în partea întîia.

După părerea noastră Universitatea ţărănească e singura cale, în orice caz cel mai puternic mijloc pentru sporirea rezistenţei comunităţii naţionale romîneşti.

Intelectualii romîni şi mai ales preoţii, învăţătorii şi, nu în urmă, studenţii să citească lucrarea d-lui Ţopa şi să mediteze asupra problemei. Orice încercare de reformă socială, în orice domeniu, se izbeşte de lipsa unui contact spiritual între clasa intelectuală şi păturile largi ale ţărănimii. În Universitatea ţărnească poate fi realizată o sinteză spirituală a celor două clase sociale, o înţelegere reciprocă, din care ar izvorî în mod spontan o solidaritate de acţiune împotriva piedicilor ce se opun aşezării durabile a Statului nostru naţional.

În partea teoretică şi istorică studiul d-lui Ţopa se întemeiază pe o documentare largă şi bine rînduită, în partea practică pe o observaţie pătrunzătoare, care nu se lasă înşelată de aparenţă, ci reuşeşte să descopere adevăratele resorturi ale acţiunii omului.

Traian Brăileanu.

Preot **Ilie I. Imbrescu, Apostrofa unui teolog,** Bucureşti 1935.

În această carte se oglindeşte sbuciumul sufletesc al tineretului romîn de a ajunge la o nouă concepţie despre lume şi via-

www.dacoromanica.ro

ţă. Concepţia economică a societăţii, proslăvirea tehnicei, a ştiinţei a împins lumea spre prăpastie, a deschis drumul individualismului anarhic. Regenerarea nu poate veni decît prin întoarcerea la credinţă, la religie. „Generaţia care, după războiu, a fost supusă celor mai crude încercări şi a avut curajul să desprindă din complexul lor adevărata lor realitate a vieţii, vede asigurarea destinului acestui Neam altfel decît sufletul amăgit - şi trădător - al acelora cari s'au aliat şi s'au făcut chiar slugi celor ce au vîndut, negîndu-l şi acum, pe Hristos."

„In locul unui comunism diabolic - ateu şi desechilibrat, apoteoză a mişcării spre stînga - care vrea să se substitue cu perfidie ordinei, noi recunoaştem singura formă de comunitate în unitatea de credinţă şi de iubire în Hristos, *adevărată cultură şi civilizaţie* fiind cea descoperită de Dumnezeu - Omul şi aleşii Lui".

Scrierea constitue o chemare stăruitoare către tineret să-şi întoarcă privirea spre adevăratele valori, cari au puterea să înalţe sufletul şi să ducă braţele la izbîndă: moralitatea şi credinţa în Hristos.

T. B.

Victor Morariu. Din „testamentul" lui Teofil Lupu. Un nedreptăţit: Contele Bellegarde, Cernăuţi 1935.

Broşura (de 16 pg.) a d-lui Morariu evocă una din cele mai interesante şi agitate faze ale politicei romîneşti din Bucovina de înainte de războiu. În luptele politice de atunci (pela 1910) a intervenit Contele Bellegarde, aristocratul austriac, care ca prefect la Cîmpulung învăţase să-i cunoască şi să-i iubească pe muntenii noştri, mîndri, inteligenţi şi aristocraţi şi ei în felul lor de a gîndi şi simţi. Figura Contelui Bellegarde e schiţată de autor cu mînă sigură şi pe fondul unei informaţii precise asupra evenimentelor din acel timp.

T. B.

Alex. M. Randa. Fascismul englez. Buc. 1935.

O broşură care lămureşte publicului romînesc, mişcarea Leader-ului fascist englez Sir Oswald Mosley. După ce încadrează problema, se descrie figura lui Mosley, arătîndu-se legătura dintre fascismul englez cel italian şi naţional socialismul german. Asemenea se pune problema ideologiei, tacticei şi şanselor mişcării.

www.dacoromanica.ro

Alex. M. Randa. Statul fascist. Bucureşti 1935.

O expunere sumară şi suficientă, asupra concepţiei fasciste despre stat. Cu răbdare şi pricepere Mussolini şi-a clădit noul stat italian, întărind puterea executivă şi bazînd-o pe stîlpi puternici: armata, biserica şi massele populare organizate în corporaţii. Pentru a ajunge la acest scop, Ducele, nu se zbate pentru a-şi atrage massele de partea lui, dar nu le îndepărtează dacă ele singure vin, organizîndu-şi în schimb o elită. „Fasciştii nu sunt nici doctrinari, nici teoreticeni ci ostaşi disciplinaţi" ai statului. Organizarea statului fascist încă nu e deplină, juridiceşte ea se realizează numai ca expresie a unor realităţi obţinute.

Dl Randa promite şi alte studii asupra fascismului pe care le aşteptăm tot atît de clare şi concise.

G. Macrin

Richard Thurnwald, Die menschliche Gesellschaft in ihren ethno-soziologischen Grundlagen, I-V, Berlin und Leipzig, Walter de Gruyter et Co.

Cu volumul IV (ultimul în ordinea apariţiei) marea lucrare a profesorului berlinez Thurnwald asupra „Societăţii omeneşti în temeiurile ei etno sociologice" e încheiată. Această operă monumentală cere să fie studiată cu tot dinadinsul de toţi cei ce pretind a face „sociologie".

Ştiut este că Auguste Comte şi-a întemeiat sociologia în partea pur teoretică pe principii filozofice, iar în ce priveşte verificarea ipotezelor sale, el şi-a îngrădit sfera de cercetare luînd ca tip reprezentativ de organizare socială, societatea europeană, organizaţia socială a omului de „rasă albă". *Herbert Spencer* utilizeavă cel dintîiu în mod sistematic cercetările etnografice pentru lămurirea şi explicarea fenomenelor sociale. Cu el îşi face intrarea în sociologie concepţia că popoarele „primitive" reprezintă începutul civilizaţiei umane. „Omul primitiv" trăieşte încă astăzi în regiunile pămîntului neatinse de civilizaţie. Omul „sălbatec" de azi e considerat în manifestările sale individuale şi colective ca identic cu omul preistoric. În acest fel „originile" societăţii omeneşti evoluate, civilizate, ar putea fi reconstruite după chipul şi asemănarea omului sălbatec, care, din acest punct de vedere, ar putea fi numit „primitiv".

Metoda aceasta a fost aplicată în urmă de numeroşi sociologi. Amintim aci numele lui *Charles Letourneau*, care a scris şi

www.dacoromanica.ro

el o sociologie întemeiată pe etnografie şi a publicat o serie de lucrări din domeniul ştiinţei sociale pornind dela datele etnografiei. Cea mai amplă întrebuinţare a etnografiei a făcut-o însă în Franţa şcoala lui Dürkheim. Ea a încercat să completeze sociologia pozitivistă a lui Comte prin exploatarea sistematică şi interpretarea ştiinţifică a datelor etnografiei. Dar, încătuşată prin enunţarea dogmatică a unor principii de filozofie pozitivă, această interpretare s'a încurcat în contradicţii şi a împins la deducţii cu totul greşite. Şcoala lui Dürkheim a construit imaginea unui om *primitiv*, identic cu omul *sălbatec* de azi, imagine care nu corespunde realităţii, dar se potriveşte foarte bine pentru susţinerea *doctrinei* sociologice ai acestei şcoli. *Lévy-Bruhl* este acela care a desăvîrşit această icoană a primitivului. Aberaţiile sale au intrat din sociologie şi în psihologie, unde „prelogismul" primitivilor e considerat ca o descoperire importantă.

Acest abuz a deşteptat reacţiunea sociologilor şi problema „primitivismului" e pe calea lămuririi complete. Unul din cei mai de seamă sociologi francezi, dl. *G. L. Duprat*, în studiile sale asupra „Formelor elementare ale vieţii sociale", subiect care va fi discutat cu amploare în congresul sociologilor din 1936, a zguduit temeliile doctrinei dürkheimiene şi a deschis drumul unei limpeziri depline a chestiunii.

Aceste năzuinţe de emancipare a sociologiei teoretice de subt apărarea unei doctrine dogmatice şi lipsite de critică, vor găsi în opera lui *Thurnwald* toate elementele necesare unei verificări sistematice a ipotezelor sociologiei. Thurnwald a prelucrat un imens material etnografic, l-a cernut şi ordonat, dîndu-ne astfel posibilitatea să cîntărim toate rezultatele ce se pot dobîndi prin studiul comparativ al societăţilor omeneşti.

Vom analiza, în „Însemnări", rînd pe rînd cele cinci volume ce compun opera lui Thurnwald. Aceste volume cuprind:

I Repräsentative Lebensbilder von Naturvölkern (Forme de viaţă reprezentativă ale popoarelor naturale).

II Werden, Wandel und Gestaltung von Familie, Verwandtschaft und Bünden im Lichte der Völkerforschung (Geneza, transformarea şi constituţia familiei, rudeniei şi alianţelor în lumina etnologiei).

III Werden, Wandel und Gestaltung der Wirtschaft im Lichte der Völkerforschung (Geneza, transformarea şi constituţia eco-

www.dacoromanica.ro

nomiei în lumina etnologiei).

IV Werden, Wandel und Gestaltung von Staat und Kultur im Lichte der Völkerforschung (Geneza,transformarea şi constituţia culturii şi a Statului în lumina etnologiei).

V Werden, Wandel und Gestaltung des Rechtes im Lichte der Völkerforschung (Geneza, transformarea şi constituţia dreptului în lumina etnologiei).

În numărul viitor vom analiza „Întroducerea" la vol. I care delimitează obiectul şi stabileşte metoda întregii lucrări.

Revista revistelor.

ICONAR. I. 1. 1935. Redacţia Cernăuţi, str. Eminescu 15. Cuvîntul „Iconar" vrea să fie mai mult decît un titlu de revistă, e „cuvîntul ales să devină lozincă şi simbol de activitate, înseamnă afirmarea unei concepţii de artă, în care întoarcerea către icoanele sufletului se lămureşte din nădejdi spirituale". Articolul program „Drum de neliniste", al dlui *Liviu Rusu*, aruncă lumină asupra drumului ce vor să-l străbată „Iconarii", clădind la noua spiritualitate romînească. Dl *Leon Ţopa* semnează, la rubrica „Permanenţe romîneşti", un articol „M hai Eminescu". Alte articole, tot atîtea inscripţii în cartea gîndirii romîneşti, sunt: *Barbu Sluşanschi*, Politica literară; *G. Macrin*, Atmosfera suferinţii; *Mircea Străinul*, Cronici. Poezii semnează: *Teofil Lianu*, *Aurel Putneanu*. Revista „Iconar" a intrat mîndră şi sigură de izbîndă în vieaţa intelectuală romînească.

REVISTA MEA. Cluj. Director şi Redactor responsabil: *Marta D. Rădulescu* Anul I, No, 7-8, Iulie şi August 1935. Din sumar: *T. Brăileanu*, Artă pentru artă; *Ion Banea*, Este naţionalismul legionar şovinist? *Mihail Polihroniade*, Naţionalismul economic romînesc; *N. N. Manolescu*, Un mare elan de iubire; *Titus Malai*. Paşi prin ţărîna de aur a lui Horia. Recenzii, Revis-

www.dacoromanica.ro

ta presei, Rubrica veselă etc. Nici o laudă nu poate egala valoarea acestei reviste pentru noua orientare a culturii romîneşti.

REVISTA DE PEDAGOGIE. Cernăuţi. Director: *C. Narly*. Anul V, Iulie-Septemvrie 1935, Caetul III. Profesorul Gr. Raţiu îşi continuă studiul: Metoda specială a limbii latine. Alte studii şi articole: *E. Ţopa*, Bibliografia manualelor romîneşti de botanică; *C. Narly*, Reflexii cu prilejul examenelor de capacitate, etc. Revista se încheie cu numeroase recenzii şi dări de seamă.

Excelenta revistă merită toată atenţia şi tot sprijinul educatorilor romîni.

IDEEA ROMÂNEASCĂ. An. I, Iunie-August 1935, No. 2-4 Redactor: *Pavel Costin Deleanu*. Administraţia: Str. General Dona, 4 etaj III, Bucureşti. *Ştefan Ion George*, Istoria Europei; *Ciril Vîrnav*, Poeme; *Pavel Costin Deleanu*, Clipa de faţă e tineretului romînesc. Cronică foarte bogată şi interesantă.

PAGINI LITERARE. Apare la 15 ale fiecărei luni. Redacţia şi Ad-ţia: Teodor Murăşanu, Turda, Piaţa Regina Maria 23. În n-rul ultim. 15 Sept. 1935 (6 7): *Lucian Blaga*, Despre personanţă. Versuri de: *Teodor Scarlat, Traian Chelariu, Stefan Baciu, George Popa, Radu Brateş*. Studii sociale: *Grigore Popa*, Fenomenul romînesc din Ardeal; *Barbu Zevedeiu*, Problema sociologică la Simmel. Cronici, Însemnări, Bibliografie.

CUVÎNTUL STUDENŢESC. Anul X, No. 8, 15 Iulie 1935. Redacţia şi Administraţia: Bucureşti, Calea Plevnei No. 11 bis. Acest număr e dedicat profesorilor. Pînă acuma obicinuiau să scrie profesorii despre studenţi, dar e bine şi folositor să ştie şi profesorii ce gîndec despre ei studenţii. Scriu: *Alex. Radu Dumitrescu*, Profesorul care ne trebuie; *Christea Vasiliu*, Marii profesori în slujba neamului; *Ion I. Moţa*, Profesorii universitari şi viitorul culturii romîneşti; *Ion Voiculescu*, Apostolat şi inconsequenţă; *Vasile Munteanu*, Numerus clausus pentru studenţii Romîni; *Gh. Furdui*, „Studentul la carte"; *Alex. Constantinescu*, Tinerimea luptătoare şi profesorii săi; *Vasile Dumitrie*, Excepţiile care salvează onoarea.

SUFLET ROMINESC. Revistă literară-culturală. Redacţia: Strada Hotin 5 Bucureşti. Prim-redactor: Lidia C. Andreescu. La No. 3, 15 Iulie 1935 colaborează G. Murnu, Radu Gyr, G. Georgescu etc.

www.dacoromanica.ro

JUNIMEA LITERARĂ. Director: *I. I. Nistor*, Secretar de redacţie: *Traian Chelariu.* Anul XXIV No. 5-7, Mai-Iulie 1935. Unele studii foarte interesante. Cronică bogată, bibliografie.

* * *

REVUE INTERNATIONALE DE SOCIOLOGIE. Dir.: *Emile Lasbax.* Paris.

N-rele V-VI, Mai- Iunie 1935.

D-l Al. I. *Alexandrescu*, Bucureşti; publică un interesant studiu „asupra tehnicei şi civilizaţiei" (Essais sur la technique et la civilisation). Autorul e cunoscut prin lucrarea sa asupra originilor civilizaţiei (ediţie romînească: Bucureşti 1931). În articolul de faţă autorul ne prezintă prima parte a *teoriei* sale privin condiţiunile în cari s'au desvoltat tehnica şi civilizaţia. Planul acestei teorii e expus într'o scurtă introducere. „Viaţa omenească se prezintă subt trei aspecte: a) *aspectul fizic*; b) *aspectul psihic*; c) *aspectul social.*" „Aspectul social este rezultanta relaţiilor între indivizi şi mediul ambiant." „Există o strînsă legătură şi o desăvîrşită solidaritate între organele caracteristice ale omului; mîna şi creerul." „Mîna cu ajutorul inteligenţei... a dat naştere tehnicei umane Tot astfel, inteligenţa cu ajutorul mînii şi a văzului a dat naştere gestului şi mimicii şi a creat *limbajul articulat*, instrument de comunicare între oameni şi, în urmă, elementul primordial al *societăţii omeneşti.* Toate aceste consecinţe remarcabile derivă din *legea coordonării mecanice...*" „Pornind dela această lege, noi vom încerca, zice autorul, să prezentăm consecinţele transformării fizice ale omului, prin schema următoare:

I - *Mîna* + *materia brută* + *inteligenţa* = **Tehnica.**

II - *Inteligenţa* + *mîna* = **limbajul**

Noi conchidem că *tehnica* şi *limbajul* sunt cele două elemente fundamentale ale fiinţei umane. Consecinţele cari ies de de aici sunt minunate. Astfel, tehnica a născut *ştiinţa*, pe cînd limbajul a dat naşterii *vieţii sociale*; a creat deci acel complet care este *societatea umană.*

Studiul dlui Alexandrescu va cuprinde deci trei părţi: 1) *viaţa fizică*: 2) *viaţa psihică;* 3) *viaţa socială.* Din aceste Rev. Int. d. S. ne prezintă prima parte.

www.dacoromanica.ro

Nădăjduim că în curînd vom avea studiul complet al autorului într'o ediţie romînească. Va fi o îmbogăţire preţioasă a sociologiei romîneşti.

D-l *Paul Descamps* scrie despre „*Instituţiile actuale ale Portugaliei.*" Studiul acesta ar merita toată atenţia oamenilor noştri politici, între cari sunt şi cîţiva „sociologi." In 1926, în Portugalia se institui dictatura militară subt conducerea generalului *Carmona.* Acesta chemă, în 1928, la Finanţe pe profesorul de economie politică din Coimbra, Dr. *Oliveira Salazar*, care a reuşit să pună ordine în finanţele Statului şi să *echilibreze bugetul.* In acelaş timp, dictatorul a procedat la o reformă politică bine chibzuită, punînd temeliia „Statului corporativ". Reformele din Portugalia pot fi numite o „operă de sociologie experimentală aplicată", iar rezultatele obţinute dau toată nădejdea că pe această cale se pot înfăptui reforme durabile.

D-l *Andrê Joussain*, într'un studiu „*Introducere în psihologia masselor,*" încearcă să fixeze raporturile între „massă" (masse) şi „mulţime" (foule). Arată că există o deosebire între-ele, dă o clasificare a lor, şi stabileşte apoi „trăsăturile comune ale masselor şi mulţimelor." E o contribuţie preţioasă pentru lămurirea problemelor psihologiei sociale. — La „Revista cărţilor", o dare de seamă asupra cărţii D-lui *M. Manoilescu* „*Secolul corporatismului*".

N-rele V-VI (bis)-Iulie 1935. E un număr excepţional consacrat în întregime D-lui *Gaston Richard,* cu un portret al marelui savant. Cuprinde: Un „Cuvînt înainte" scris de D-l Gaston Richard pentru acest număr şi în care d-sa îşi face „într,un-fel oareşcare examenul sau de conştiinţă de sociolog, regăsind firul conducător al ideilor sale călăuzitoare şi a ceea ce făcu unitatea cercetărilor sale în seria de publicaţiuni amintite aci" Articolul ne dă însă mai mult decît o schiţă autobiografică, el cuprinde istoria sociologiei în ultima jumătate de secol, „Prin mai bine de jumătate de secol, zice D-l Gaston Richard, eu am văzut cum situaţia ce şi-a cîştigat-o sociologia înaintea opiniunii luminate s'a schimbat cu desăvîrşire. Lumea a încetat să vadă în sociologie etica pozitivismului sau eufemismul socialismului autoritar. Deşi ea n'a dobîndit în învăţămîntul superior al Franţei locul larg ce i-l fac multe alte State, ea a fost asociată nemijlocit ştiinţei educaţiei. Ea dispune astăzi de o pleiadă de servitori, filozofi. istoricieni, geografi, etnografi, jurişti, cari îndreptăţesc încrederea în viitorul ei şi în puterea ei de a împăca con-

www.dacoromanica.ro

flictele atît de grele între spiritul ştiinţific şi aspiraţiunile morale precum şi între economia competitivă şi spiritul de cooperaţie şi solidaritate. Eu am căutat să fiu unul din făuritorii acestei transformări". După această introducere a d-lui Gaston Richard, directorul revistei, d-l Emile Lasbax, ne dă mai întâi o expunere asupra „Operei d-lui Gaston Richard; după care urmează lista principalelor lui lucrări, în ordine cronologică, cu o scurtă notiţă asupra conţinutului fiecăreia. Lucrările enumerate sunt: 1) Essai sur l'origine de l'idée de Droit, 1892. 2) Le Socialisme et la science sociale, 1899. 3) L'Idée d'Evolution dans la nature et l'histoire, 1903. 4) La Femme dans l'histoire. 5) Manuel de Morale et notions de Sociologie, 1910. 6) Pedagogie experimentale, 1910. 7) Sociologie et Metaphysique, 1912. 8) La Sociologie générale et le lois sociologique, 1911. 9) La question sociale et le mouvement philosophique au XIX siècle, 1914. 10) Le conflict de l'autonomie nationale et de l'Impérialisme, 1916. 11) L'Evolution des moeurs, 1924. 12) L'athéisme dogmatique en Sociologie religieuse, 1923. 13) La notion de société simple et primitive dans l'explications des faits sociaux, 1930. 14) Le rôle et la valeur de l'analogie dans la synthése des sciences sociales, 1930. 15) Le droit naturel et la philosophie des valeurs.

Noi mai adăogăm la această listă, dată de d-l Lasbax: 1) La culture roumaine et l'Etat roumain, 1932 lucrare apărută şi în traducerea rom. de Al. I. Alexandrescu); 2) La sociologie pédagogique de Felix Pècaut, 1932 (în „Revista de Pedagogie" din Cernăuţi), şi 3) studiul publicat în „Insemnări Sociologice" 1935. Comment remplacer la preuve expérimentale en Sociologie?

Numărul acesta excepţional cuprinde apoi Extrase din operele d-lui Gaston Richard.

Volumul acesta publicat pentru cinstirea marelui savant, care a ajuns vârsta de 75 ani, va fi primit de numeroşii săi admiratori din toată lumea cu mare mulţumire.

Dar noi Romînii îi suntem în primul rînd recunoscători pentru interesul ce l-a arătat pentru patria noastră, învăţînd la bătrîneţe limba romînească şi studiind istoria noastră, politică şi culturală, Pour un Francais, la grammaire roumaine est en quelque sorte une vieille connaisance C'est celle de sa langue quand elle avait encore la declinaison a deuv cas, celle du francais de la Chanson de Roland... Il n'est pas une journée où je ne consacre pres d'une heure au roumain et je tâche de demontrer auteur de moi la nécesité de ne pas le negliger comme on l'a trop

www.dacoromanica.ro

fait, ne serait-ce que pour se donner la jouissance que procure la lecture de vos grands poètes, Alecsandri, Eminescu, Coşbuc, Iosif, etc "

Aceste sentimente ale d-lui Gaston Richard pentru naţiunea noastră vor fi răsplătite de noi prin străduinţa de a-i studia şi înţelege opera sa sociologică şi de a-i urma pilda de muncă neobosită pentru progresul ştiinţei.

N-rele VII-VIII, Iulie-August 1935. Prof. *Roberto Michels* (dela Universitatea din Perugia, Italia) publică un studiu „Despre unele cauze şi unele aspecte ale deplasării locuitorilor în interiorul metropolelor moderne". Studiul acesta, de „psihologie economică" şi de psihologie în general, e interesant şi pentru conoaşterea cauzelor deplasării locuitorilor în Capitala noastră. După Unire s'a observat şi la Bucureşti o deplasare a Romînilor spre periferie, pecînd centrul e ocupat tot mai mult de străini. Acest proces, atît de îngrijorător, ar trebui studiat şi, după descoperirea cauzelor, acţiunea politică ar trebui să intervie cu vigoare. În lucrarea d-lui Michels găsim indicaţii preţioase pentru rezolvarea, cel puţin teoretică, a problemei.

Prof. *C. Narly* (dela Universitatea din Cernăuţi) expune „Educaţia socială la Tolstoi". Se credea şi se accentua că Tolstoi este în educaţie „individualist". Dl Narly arată că Tolstoi n'a neglijat factorul social, ci că dimpotrivă i-a dat cea mai mare atenţie. Tolstoi a ştiut să transforme şcoala într'o adevărată „comunitate", în care învăţătorul nu reprezintă decît spiritul conducător.

„Tolstoi a fost totdeauna considerat, încheie autorul, înainte de toate ca un protagonist al educaţiei individuale. El a afirmat, totdeauna importanţa individualităţii pe care s'a străduit neîncetat, cum am văzut, de a o selecţiona; dar el a procedat aşa cu deplină conştiinţă că o societate, o comunitate, are cu atît mai mare valoare cu cît e compusă din individualităţi puternic şi armonios desvoltate a căror colaborare liberă va naşte armonia totalităţii. Tot spiritul de care era însufleţită şcoala din Iasnaia Poliana tindea să creeze, în afară de ţinta nemijlocită, adică de natură didactică, şi un mare ideal pedagogic: educaţia personalităţii. Dacă înţelegem prin personalitate legătura *desideratului* de a dobîndi un maximum de individualizare ca *desideratul* de a dobîndi un maximum de socializare: atunci noi trebuie să recunoaştem că şcoala din Iasnaia Poliana a netezit în mod strălucit drumul în această direcţie".

www.dacoromanica.ro

Dl *André Joussain* își continuă studiul asupra „Revoluțiilor în facere" (Les révolutions qui se font), expunînd aci „Soluțiunea rusească a problemei sociale" Dl Joussain crede că reformele fascistă și național-socialistă n'au adus nimic nou, nimic original în materie de economie socială. „O singură soluție e într'adevăr nouă: cea a bolșevismului", zice autorul. Deci ceea ce a făcut Mussolini și Hitler s'a mai văzut în istorie: economie dirijată, secarea de mlaștini, renașterea morală și religioasă, respectarea ierarhiei sociale, a familiei etc.

În Rusia însă am avea înaintea noastră încercarea de a răsturna toată ordinea veche (familia, proprietatea, religia, patria, ierarhia socială), Autorul arată apoi efectele acestei încercări. În general efectele au fost cît se poate de rele. Dar încetul cu încetul, crede autorul, se formează un spirit nou și o elită nouă, ceea ce va îngădui Rusiei să între iarăș pe calea evoluției normale.

Noi am mai amintit că înțelegerea pentru transformările din Rusia rămîne închisă celor ce nu văd că Rusia a ajuns supt stăpînirea Jidovilor, cari au instituit teroarea și au demoralizat populația pentru a o exploata într'un mod barbar

La *„Note și Discuții"* o dare de seamă critică a dlui *Gaston Richard* „Transpersonalismul în Etica lui Fichte", privind cartea lui Georg Gurwitsch „Fichtes System der Konkreten Ethik".

La „Revista cărților" dl *G. L. Duprat* se ocupă, între altele, și de o lucrare a dlui Eug. *Pittard* tratînd despre secta Scopților din Romînia.

ARCHIVES DE SOCIOLOGIE. Dir. *G. L. Duprat.* N-rele 2-4, Decemvrie 1934-Iunie 1935. (Seria B: Memorii pentru al XII-lea congres, la Bruxelles, 25 August 1935).

Această revistă apare ca organ al „Federației internaționale a societăților și institutelor de sociologie", în editura Institutului Social Romîn București.

Cuprinsul: *Gaston Richard,* Les structures sociales et l'Institution de la propriété; *G. L Duprat,* Formes élémentaires de l'économie sociale; Bessie Averne *Mc. Clenahan,* Leadership and Personality in the city. Urmează *Buletinul* „Federației", în al cărei birou figurează ca vicepreședinte dl *Gusti* și între corespondenți *Vlădescu-Răcoasa.*

La sfîrșit: *Analize* și *Revistă critică.*

www.dacoromanica.ro

Administratorul revistei noastre pentru Bucureşti este camaradul St. B. ENACHE, Bucureşti III. Str. Popescu 21.

www.dacoromanica.ro